

Fataburen 1980

Fataburen

1980

Tillverkning af Nationalgrupper till Paris Utställningen 1867

Fataburen

1980

Nordiska museets och Skansens årsbok

Redaktör: Ebbe Schön

Omslagsbilden: I Södermans ateljé.
Dockor tillverkas för Parisutställningen 1867.
Akwarell av Fritz von Dardel. Privat ägo.
Foto: Ulla Wåger, Nordiska museet.
Omslagsarrangemang: Håkan Lindström.

© 1980 Nordiska museet och respektive artikelförfattare.
Tryckt hos Bohusläningens AB, Uddevalla 1980

ISBN 91 7108 187 9

Två signerade provinsmöbler

Per Falck

Den forskning som ägnats sjutton- och adertonhundratalets borgerliga provinsiella möbelsnickeri i Sverige är begränsad och har huvudsakligen resulterat i strödda uppsatser. Detta gör att vi ännu saknar en samlad bild av denna del av den svenska hantverkshistorien. Vissa särdrag i möblernas utformning har visserligen kunnat regionalt avgränsas – särskilt gäller detta olika stoltyper – men i stort sett har bara början gjorts. Detta framstår särskilt tydligt om vi jämför med den relativt fylliga bild vi har av stockholmsnickarna och deras produktion.

En förklaring till detta förhållande är det goda arkivaliska källmaterial som finns rörande stockholmsskrået. Dessutom har stockholmsnickarna under vissa perioder relativt ofta signerat sina produkter. Detta har under nittonhundratalet lockat flera framstående forskare till såväl djupa som breda undersökningar av den stockholmska möbelproduktionen.

Icke desto mindre är det provinsiella möbelsnickeriet av stort vetenskapligt intresse och utgör därtill en värdefull del av vårt materiella kulturarv. Det som brister i teknik och formsäkerhet uppvägs inte sällan av en charm som huvudstadstillverkningen många gånger saknar.

Det är därför angeläget att den svenska möbelforskningen snarast tar upp provinsmaterialet till behandling, särskilt som mycket tyder på att beståndet av äldre provinstillverkade möbler i privat ägo under det senaste decenniet kraftigt decimerats. Detta har skett till följd av den omfattande export som organiseras av svenska och utländska uppköpare av antikviteter. Denna

export visar för närvarande tecken på att tilltaga.

Snickarna i landsortsstäderna signerade sällan sina produkter, och den anonymitet hos möblerna som blivit följden av detta är säkert ett vägande skäl för den brist på förståelse för deras särart som ännu idag är märkbar.

Snickaren *Jacob Sjölin* i Köping är ett av undantagen från denna regel. Ett stort antal möbler av Sjölin är idag kända genom att han sannolikt signerat merparten av sin produktion. Detta har gjort att flera forskare ägnat uppmärksamhet åt Sjölin och hans verksamhet är därför rätt väl känd. År 1973 mottog Nordiska museet av sin vänförening en sekretär signerad av Sjölin (inv nr 283 995), varför dennes verksamhet här kortfattat skall belysas.¹

Jacob Sjölin, som var soldatson från Gränna och född år 1737, kom 1762 i lära hos schatullmakaren och lackeraren Jonas Nordling i Arboga. Här blev han gesäll tre år senare. År 1767 etablerade han sig som mästare under hallrätten i Köping och här drevs verkstaden till år 1779 då han flyttade rörelsen till det närbelägna Kungsör. Sjölin avled 1785 och hans änka drev därefter verkstaden med hjälp av verkgesäller fram till år 1788 då tillverkningen upphörde.

Man torde våga påståendet att Jacob Sjölin är den mest kände av alla möbelsnickare från äldre tid utanför Stockholm. Hans berömmelse anknyter helt till de fällbord med rund eller kvadratisk skiva på balusterformat ben och med tregrenad fot vilka i stort antal utgick från hans verkstad. Dessa fällbord har alltsedan sjuttonhund-

På bilden av tullpackhusinspektören Georg Dietrich Heimberger och hans hustru i deras hem på Klarabergsgatan 68 i Stockholm ser man hustrun lägga en patiens på ett runt fällbord av samma typ som de Sjölin tillverkade. Då borden inte användes ställdes de – som bilden också visar – med fälld skiva undan i ett hörn av rummet. Akvarellen av C W Svedman har tillkommit omkring 1790. Foto Nordiska museet.

ratalets mitt varit allmänt förekommande i borgerlig miljö i Sverige – något senare även i bondemiljö. Då benämndes de även te- eller kaffebord och av Sjölin har de, vad man idag vet, tillverkats i ett antal av över 1 800 och sannolikt alla med alrotsfanerad skiva. Sjölin's bord uppskattades mycket av samtiden och Abraham Hülpers anför i sin beskrivning över Köping 1778² att Sjölin var bekant "särdeles för sine bord, hwaraf til Stockholm och annorstädes mycket försäljes".

Alrotsfanerade möbler blev utmärkande

för Sjölin och har genom honom och genom hans efterföljare i Köping och kringliggande städer kommit att räknas som en specialitet för mälardalen. Men sin livliga teckning passar alroten förhållandevis väl under rokokon men hade i Sverige annars haft sin huvudsakliga betydelse för möbeltillverkningen under den tidigare frihetstiden. Sjölin kom helt att arbeta med de träsorter vilka växte i hans egen omgivning. Detta berodde troligen på svårigheten för honom att skaffa annat virke men hade samtidigt stöd i frihetstidens nationalekonomiska

Sekretär fanerad med alrot och alm, tillverkad av Jacob Sjölin i Köping, verksam 1767–1785 (1788). Inv nr 283 995. Under snedklaffen finns en utdragbar skrivskiva samt en grund låda.

tankegångar enligt vilka man borde söka frigöra sig från bruket av dyrbara utländska importvaror genom att ersätta dem med inhemskt material.

Sjölin's framgångar med alrotsborden hänför sig sannolikt till betydande del till den ytbehandling han gav faneret. "Den Meriten har hans arbeten att äga en wac-

ker glants, som icke förgår eller skämmas af kallt el. hett watn m.m. Fläckarna kunna twättas bårt, allena brännwin tål det icke. Denna glants kommer af en Fernissa, den han blandar med så starkt destilleradt brännwin, att af 4 el. 5 kannor blifwer allenast en öfrig" (Anders Barchaeus 1772).³

Sjölin har om än i blygsammare skala

Innanför klaffen har sekretären almfanerad inredning bestående av två öppna fack och åtta smålådor. Lådförstyckena bildar en mjuk båglinje som korresponderar med den nedfällda klaffens.

även tillverkat andra idag kända möbler, såsom byråar och spelbord. Därjämte finns ett rätt stort antal skrin av olika storlekar och modeller. Den del av hans produktion som man endast känner genom arkivalier är dock betydligt mer varierad. Den sekretär som nu tillförts samlingarna, och som är den enda kända av Sjölin, berikar därför

på ett intressant sätt bilden av denne produktive landsortsmästare. Sekretären är av rokokotyp med mjukt konturerad snedklaff och vilar på höga, s-formigt svängda ben. Under klaffen finns en utdragsskiva samt en grund låda. De brännförgyllda bronsbeslagen är av rokokotyp. Innanför skrivklaffen finns inredning med två fack

Sekretären är på bakstycket signerad med Jacob Sjölin's brännstämpel typ B samt har fragment av Köpings hallstämpel. Sekretärens tillkomsttid kan genom stämpeln's typ och bevarat arkivmaterial bestämmas till perioden 1767–1776. Foto Nordiska museet.

och åtta smålådor med svängd front och mässingsknoppar. Sekretären är fanerad med alm på furu med speglar av alrot på klaff och låda. Den är på bakstycket signerad JAC: SJÖLIN/KÖPING. N° 13. Den bör alltså vara tillverkad före överflyttningen till Kungsör 1779. Sjölin's tillverkning för åren 1777–1779 är arkivaliskt känd⁴ och då ingen sekretär finns omnämnd i detta material kan tillkomsttiden därigenom bestämmas till perioden 1767–1776.

Sjölin's sekretär är till sina allmänna karaktäristika av normal rokokotyp och klart influerad av stockholmsarbeten. Stilens elementa återfinns egentligen endast i de vertikalt svepta gavlarna, de svängda benen, den konturerade klaffen samt fasadens likaså konturerade nederkant. Denna bristande genomsyrning av rokokoformerna har den dock gemensamt med många stockholmsarbeten.

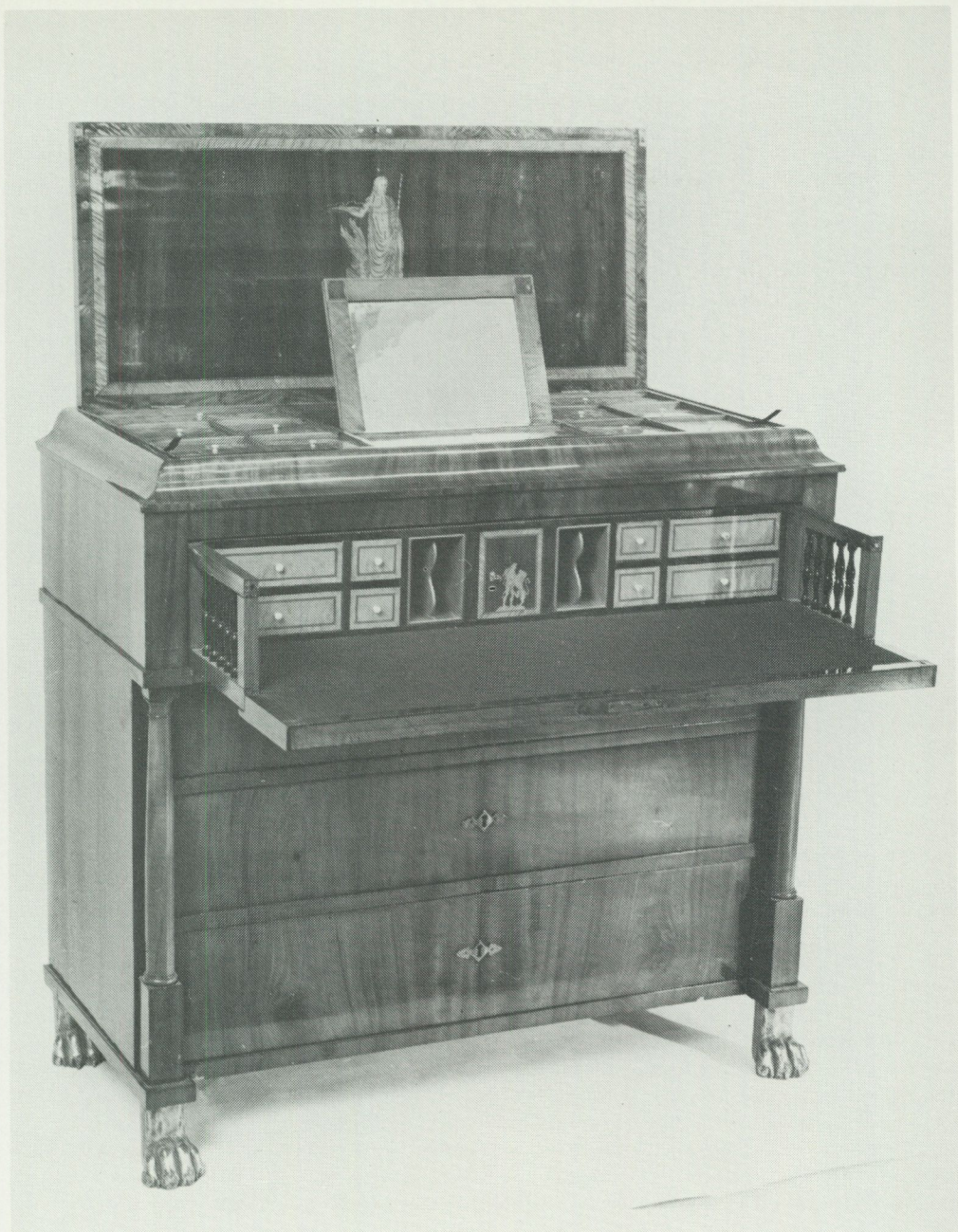
Sjölin's verksamhetstid infaller till stor del under den svenska rokokon och först mot slutet av sin levnad tar han, av det nu kända materialet att döma, intryck av de nya klassicerande tongångarna. Endast få gustavianska möbler med Sjölin's stämpel

är kända – alla spelbord och tillverkade på 1780-talet. Detta är ca tio år efter den gustavianska stilens egentliga genombrott i Stockholm, men Sjölin's övergång kan ändå inte betraktas som sen. Vid denna tid var tio års stileftersläpning mellan Stockholm och landsorten helt normalt och rokokomöbler tillverkades faktiskt ännu i Stockholm vid 1770-talets slut.

Sjölin har sannolikt signerat merparten av sin produktion. Hans stämpel är känd i tre versioner: J. SJÖLIN inom en enkel rektangulär ram (typ A), JAC: SJÖLIN/KÖPING N° (typ B) samt JAC: SJÖLIN/KÖPING OCH/KUNGSÖR N° (typ C). Stämpeln typ A är säkerligen den äldsta men förefaller att sporadiskt ha använts parallellt med de båda övriga. Typ B har troligen tillkommit något senare än den föregående och bör ha använts fram till år 1779, dvs det år verkstaden flyttades till Kungsör. Stämpeln typ C slutligen kan följaktligen ha börjat användas tidigast 1779. Typ B och typ C förekommer normalt tillsammans med ett med bläck skrivet tillverkningsnummer. Sannolikt har Sjölin använt sig av en separat nummerserie för varje möbeltyp.⁵ Att så varit fallet kan konstateras då det gäller byråar, spelbord, fällbord och skrin.

De möbler vi idag känner av Jacob Sjölin – ca 150 st⁶ varav de flesta fällbord och skrin – visar honom som en skicklig snickare om än med ett begränsat formförråd. Hans tolkning av rokokon är väl knappast spirituell men förmedlar i stället en slags jordnära vardagstrivsel, som man upplever som angenäm och som väl illustrerar tesen om den svenska fattigdomens betydelse.

Då det gäller kulturhistorisk och konstvetenskaplig forskning står det klart att signerade föremål i allmänhet är av större intresse än de osignerade. I synnerhet gäller detta påstående för de äldre hantverksprodukterna såsom den nyss behandlade sjölinsekreteraren. Möbelsnickare, tenngjutare, silversmeder m fl hade sällan en så självständig stilvilja att denna lyser igenom i deras produktion. Vissa särdrag kan

Den kombinerade skrivbyrå och toilettebyrå, som utgjorde Emanuel Rundins gesällprov visar i öppnat skick prov på en i svenska sammanhang ovanligt rikt dekorerad empirestil. Inv nr 303 423. Foto Ulla Wäger, Nordiska museet.

Stängd ger Rundins gesällstycke ett tungt, blockartat intryck, som kontrasterar mot den lättare, mer måleriskt gestaltade inredningen. Foto Ulla Wåger, Nordiska museet.

visserligen finnas men man måste då samtidigt ha klart för sig att det på intet sätt ansågs onormalt att kopiera vad en yrkesbroder tillverkat. Sannolikt gick också många beställningar till på just det sättet. Det var i första hand hantverkskunnandet det handlade om. Det är därför nästan omöjligt att idag hänföra en osignerad hantverksprodukt till någon speciell tillverkare.

Det signerade föremålet däremot kan ofta på ett helt annat sätt ge oss information och kunskap om den tid det är tillverkat i: denna information må sedan gälla

tillverkaren, tillkomsttid, stilinfluenser eller annat. Det var därför naturligt att Nordiska museet ropade in det signerade gesällstycke som hösten 1976 bjöds ut på Göteborgs kvalitetsauktion. Det rörde sig om en kombinerad skrivbyrå och toilettbyrå utförd i rik empirestil (inv nr 303 423). Den är på ett par ställen signerad med blyerts "Emanuel Rundin". På övre lådans bakstycke läser man: Denna Byrå är förfärdigad af Emanuel Rundin som gesällstycke i Götheborg 1834.

Vägen från lärling till mästare kunde under skräväsendets tid vara lång. Utbild-

ningens längd har visserligen varierat under olika tider och även mellan olika städer men den normala tiden från lärling till gesäll har i regel legat på tre till fem år.⁷ Denna grundutbildning avslutades med att lärlingen efter ritning som han själv utfört och som skulle godkännas fick tillverka det s k gesällstycket, alltså ett examensprov som skulle visa om lärlingen var fullärd. Om detta godkändes förklarades han för gesäll.

I de städer från vilka man har uppgifter om gesällstyckets art vet man att inga fastställda arbeten funnits utan att det varierat och närmast utgjort en provkarta på dåtida möbeltillverkning. Byråar, chiffonjéer och soffor förekommer dock förhållandevis ofta under adertonhundratalet.⁸

Kunskaperna om gesällprovets utformning är dock sammanfattningsvis små. Få ritningar till gesällstycken har bevarats och detta medför att inga möbler kan identifieras som gesällprov om inte denna attribuering kan åstadkommas på annan grund. Som en följd av detta är idag förhållandevis få gesällstycken kända. Den nu förvärvade möbelen är därför av stort kulturhistoriskt värde.

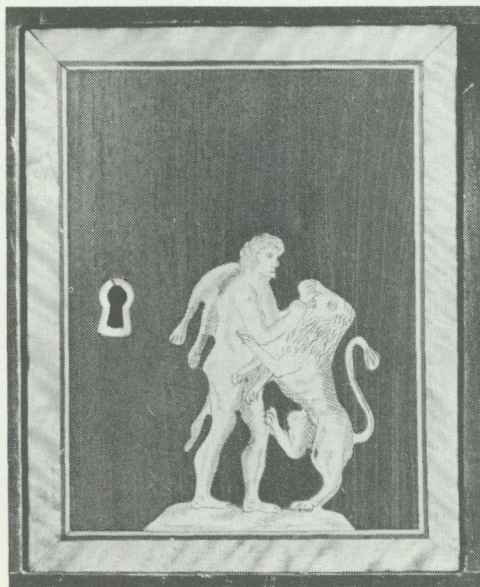
Byrån är till sin form tungt blockartad, har fyrårig fasadindelning med flankerande kolonner samt vilar på fyra, i senare tid förgyllda lejon tassar. Den är fanerad med mahogny på furu, med friser av jakaranda, citron och färgad björk. Den övre lådan har nedfällbart förstycke/skrivklaff och sekretärinredning. Skrivskivan flankeras av kolonnettgallerier. Inredningen utgörs av fyra större och fyra mindre lådor av cederträ med björkfanerade förstycken och benknoppar samt två öppna vertikalt tudelade brevfack. I mitten finns ett låsbart mindre skåputrymme vars lucka upptar en inlagd, på lönn graverad, framställning av Herakles dräpande det nemeiska lejonet – det första av hans tolv stordåd.

Byråskivan som inramas av en kraftig karnisformad listprofil är uppfällbar och tjänstgör som lock för den där under befintliga toalettinredningen. Denna består av tolv grunda fack med lösa lock samt en

högbar spegel med slät björkram och mörka fyllningar i hörnen. På lockets insida finns en inlagd bildframställning av Zeus med örnen och åskviggarna, utförd i graverad lönn.

Rundins gesällstycke är hantverksmässigt av hög kvalitet. Ett exempel på det omsorgsfulla arbetet är att lådförstyckena contrafanerats. Detta innebär att blindträet även på insidan faneras men med fiberriktningen vinkelrätt mot blindträets. Härigenom undviker man att lådförstycket slår sig, något som annars är mycket vanligt på äldre fanerade möbler. Metoden användes visserligen redan av Jonas Hultsten på 1770-talet men var likväl ännu 60 år senare mycket ovanlig.⁹ Hösten 1980 påträffades i antikhandeln en liknande skrivbyrå, daterad 1839, vilken på stilistiska och tillverkningstekniska grunder kan tillskrivas Emanuel Rundin. Den hade inköpts i Halmstad.

Den på skåpluckan, i lönn graverade framställningen av Herakles i kamp mot det nemeiska lejonet står effektivt ljusgul mot den klarröda mahognyn. Foto Ulla Wäger, Nordiska museet.

Liksom framställningen av Herakles med lejonet visar den stora bilden av Zeus med örnen och åskviggarna att Emanuel Rundin saknat vana vid figurteckning. Trots sina brister, som är mest märkbara på nära håll har inläggningarna stor betydelse för kompositionen och kan inte tänkas bort utan skada för helheten. Foto Ulla Wåger, Nordiska museet.

Emanuel Rundins gesällstycke får sin speciella prägel genom de båda fälten med figural intarsiadekor. Figurerna, Zeus och Herakles, står på ett mycket effektfyllt sätt gyllengula mot den klarröda mahognyn. Detta sätt att dekorera möbler förekom på spridda ställen i Sverige under adertonhundratalets första decennier men har sitt stilistiska hemvist i Danmark. Där hör dekonen intimt samman med den speciella möbelstil som helt sätter sin prägel på Danmarks empire.¹⁰

Denna borgerliga danska möbelkonst som just kännetecknas av intarsiadekor, ofta i citronträ på mahogny, har sina allmänna förutsättningar i den engelska nyklassicismen. Till Danmark spreds stilen bl a genom de danska snickare som utbil-

dade sig i London och genom import av engelska möbler.

Det har diskuterats om dessa inläggningar, vilka i motivet vanligen anknyter till pompejanska väggmålningar eller klassisk mytologi, egentligen är ersättningar för de dyrbara gjutna bronsbeslag som är typiska för den franska empiren. Nära överensstämmelse har dock kunnat påvisas endast i något enstaka fall.¹¹

En stor mängd av dessa möbler exporterades till såväl Norge som Sverige. Detta ledde till en spridning av stilen. I Norge blev denna betydande och till Sverige blev exporten t o m så stor att den blev en faktor i dansk utrikeshandel. De möbler i denna stil som tillverkats här hör i regel hemma i de forna danska provinserna. I andra hand spreds sedan stilen från dessa till andra delar av Sverige. I Stockholm verkade t ex från 1816 den danskfödde snickaren Johan Udbye i denna stil. Han hade 1814 blivit mästare i Karlshamn och därifrån utvandrat till Stockholm.¹²

Väst Sverige har av tradition starka band med den engelska kulturkretsen. Det är därför naturligt att finna att drag från det engelska möbelhantverket även slagit rot i Göteborg. Den ende tidigare kände företrädaren i Göteborg för den danska empiren är snickaren Anders Andersson, verksam från 1802.¹³ Ett tjugotal möbler från hans verkstad är kända. De kännetecknas alla av mycket eleganta inläggningar men i en, om man jämför med Rundin, sprödare stil som huvudsakligen arbetar med symmetriskt placerade akantusslingor. På en väggspiegel finner man dock som krönornament en flygande örn som i klorna håller åskviggarna – zeussymbolen som i annorlunda sammanhang och form går igen hos Rundin.

Figurframställningen på Rundins arbete är valhänt gjord och förräder ovana vid figurteckning av detta speciella slag. Rundin har emellertid arbetat med motiv av betydande svårighetsgrad varför resultatet knappast kan sägas vara sämre än andra exempel inom arten. Generellt kan man våga omdömet att kvaliteten på dessa figurmotiv är rätt låg.

Det har inte varit möjligt att följa Rundins liv mera i detalj, men vissa data har dock kunnat arkivaliskt beläggas.¹⁴ Rundin var född i Mariebergs församling i Göteborg den 12 augusti 1813 som son till sjömannen Andreas Rundin och dennes hustru Anna Maria Moberg. Nästa gång vi råkar på Rundin bor han i Majorna hos snickaren Magnus Nordbom. Hos denne snickare, om vars produktion man idag inte har några uppgifter, bör alltså Rundin ha varit lärling och det är hos honom man bör ha anledning att se förebilden till Rundins stil. Mellan 1837 och 1844 har Rundin flera gånger flyttat mellan olika orter i Västsverige men huvudsakligen uppehållit sig i göteborgsområdet. 1844 finns uppgiften att Rundin flyttat till Lindome socken i Halland. Denna notis är intressant med tanke på att Lindome alltsedan sjuttonhundratalets senare del är belagt som ett centrum för västsvensk möbeltillverkning. Efter seklets mitt har Rundin återvänt till Göteborg och fått arbete på möbelfabrik – en vanlig utveckling för många gesäller efter skräväsandets upphörande. År 1889 avled Emanuel Rundin i Gustavi församling i Göteborg.

Noter

- 1 Sjölinns verksamhet har skildrats i uppsatser av bl a Marshall Lagerquist, *Jakob Sjölin i Köping och Kungsör* (i *Svensk nyttokonst* 1935) och Åke Nisbeth, *Schatullmakare i Köping och Kungsör* (i *Västmanlands Fornminnesförenings årsskrift* XLII, 1960). Framställningen grundar sig till huvudsaklig del på dessa arbeten.
- 2 Hülphers, A., *Samling till korta Beskrifningar öfver Svenska Städer*. I. Flocken, om *Städer i Westmanland*. Västerås 1778. Källan utnyttjad av såväl Lagerquist, aa som Nisbeth, aa.
- 3 A. G. Barchaei *Resa genom Västmanlands län 1772*. Berättelser angående landthus-hållningen. Utg av Sven T. Kjellberg, Västerås 1923. Källan använd av såväl Lagerquist a a som Nisbeth a a.
- 4 Nisbeth a a.
- 5 Nisbeth (a a s 44) visar att Sjölin använt sig av separata serier för fällbord, byråar och

skrin. Han antar även att "spelbord och andra större bord" haft en egen nummerserie. Att spelbord haft en egen serie har verifierats av det material som nu kommit fram. Däremot får det ännu betraktas som osäkert om varje nummerserie omfattat mer än en typ av föremål. Nisbeth har sannolikt rätt i sin förmodan att Sjölin börjat numrera först sedan verkstaden varit igång några år. Härpå tyder att A-stämpeln förekommer såväl med som utan nummer. Sedan tillverkningsnumren 5 och 13 nu framkommit (nr 5 ett bord med B-stämpel försålt på Bukowskis vårauktion 1962, nr 384) får man däremot ifrågasätta om inte numreringen inom varje serie påbörjats med nummer 1 och ej som Nisbeth, med då tillgängligt material, antar med hänsyn tagen till de möbler som tillverkats innan numreringen påbörjades.

- 6 Med ledning av de numrerade Sjölin-signerade möbler som kommit fram sedan Nisbeth gjorde sin undersökning kan Sjölinns produktion konstateras ha uppgått till minst 2 808 föremål. Läger man härtill de onumrerade möbler man idag känner till samt de föremålskategorier som vi idag endast känner arkivaliskt verkar det troligt att den totala produktionen uppgått till ca 3 500 föremål.
- 7 Om utbildningsförhållanden för lärningar och gesäller, se t ex Ernst Söderlund, *Hantverkarna II*, Stockholm 1949. Ingår i serien Den svenska arbetarklassens historia.
- 8 Se härom t ex Sigurd Wallin, *Örebro snickareämbete*, i *Meddelanden från Föreningen Örebro läns museum* XIV, Örebro 1945, s 125 ff.
- 9 Denna uppgift har vänligen lämnats mig av konstsnickare Bengt Sylvén, Stockholm.
- 10 Se t ex Tove Clemmensen, *Danske Møbler*, Köpenhamn 1945, s 69 ff samt Erik Lassen, *Danske Møbler*, Den klassiske periode, Köpenhamn 1958, s 18 f.
- 11 Jan Hendrich Lexow, *Bergenske empire-møbler*, Bergen 1948, s 17.
- 12 Sigurd Wallin, *Johan Udbyes danska möbler i Karl-Johanstidens Stockholm, Fataburen* 1953.
- 13 Jonas Berg, *Anders Andersson, en empire-snickare i Göteborg*. Röhsska konstslöjdmuseets årstryck, Göteborg 1960.
- 14 Härvid har begagnats kyrkoböcker för Färsbergs, Gustavi och Karl Johans församlingar samt mantalslängder för Göteborg. Landsarkivet Göteborg.

Summary

Two signed pieces of provincial furniture

The research devoted to bourgeois provincial cabinet-making in Sweden in the 18th and 19th centuries is limited and has resulted mainly in miscellaneous writings. We therefore still lack an overall picture of this part of Swedish handicraft history despite its great scientific value and its interest as an element in our material cultural inheritance.

The cabinet-makers in the provincial towns seldom signed their products. An exception was Jacob Sjölin of Köping, who signed with a stamp and also numbered probably most of his production. A large number of his pieces of furniture are thus known.

Jacob Sjölin was son of a soldier and was born in 1737. After apprenticeship with a cabinet-maker, Jonas Nordling of Arboga, he set up for himself in 1767 as master at Köping. In 1779 he moved his business to the nearby town of Kungsör. Sjölin died in 1785; but his workshop continued operating until 1788.

Sjölin, probably the best known of all cabinet-makers from former times outside Stockholm, is noted particularly for his folding tables with alder-root-veneered leaf on balustered leg and with trifurcated pedestal. The leaves were polished by a secret method which made them very hardy.

Sjölin worked entirely with the wood species – especially alder and elm – which grew in the vicinity. His alder-root-veneered furniture became his distinctive mark and, through him and his successors, has been accounted a speciality of the Lake Mälaren region. Otherwise alder root had its chief significance for furniture-making in Sweden in the early part of the 18th century.

Sjölin also made other kinds of furniture known today, such as chests-of-drawers, card-tables and caskets. The secretaire donated to the Museum in 1973 is the only example from his hand. It is of normal rococo type and clearly influenced by Stockholm workmanship. Through the type of stamp it can be dated to the period 1767–1776.

Jacob Sjölin used three types of stamp for signing his products. Type A, with his name alone, is probably the oldest, but was presumably used concurrently with the two others. Type B includes, in addition to his name, the name of the town, Köping, and was used until his move

to Kungsör in 1779. Type C, finally, consists of his name and the town-names Köping and Kungsör.

Sjölin is estimated to have made about 3500 pieces of furniture including caskets. The items of furniture we know today from his hand – about 150 in number – show him to be a good craftsman, even if with a limited range.

Craftsmen in former times, such as cabinet-makers, pewter-makers and goldsmiths, seldom had so independent a style that it is discernible in their production. A signed object therefore has a special value for historicocultural research. An object which can be pinned down to a given maker can give us better information about the period in which it was made, whether about the maker himself, the style influences or other aspects.

In 1974 the Nordic Museum succeeded in acquiring a combined writing-desk and dressing-table in rich Empire style which, according to the signature, was made in 1834 as apprentice's qualifying work by an earlier unknown Gothenburg cabinet-maker, Emanuel Rundin.

Emanuel Rundin's piece of qualifying work is of high-quality craftsmanship. In its marquetry it shows the clear influence of bourgeois Empire style, which entirely set its stamp on the Danish furniture culture of the early 19th century and had its general antecedents in English neoclassicism. His figurative representation, taken from antique mythology, is however clumsily done and betrays unfamiliarity with figure-drawing of this special kind.

Through extensive exports of furniture the style spread from Denmark to, in particular, southern Sweden. Gothenburg traditionally has strong links with English cultural circles, so that it is natural that there, too, there are traits of English cabinet-making.

Emanuel Rundin was born in Gothenburg in 1813, son of a seaman. As journeyman he worked at different places in western Sweden, among others at Lindome, a centre for west-Swedish furniture-making since the mid-18th century. From the 1850's onward he worked in a furniture factory in Gothenburg – a usual course for many journeymen after the cessation of the guild system. He died in 1889.